

Adunarea Generală

Distrib.: generală
16 iulie 2021

Originalul: limba engleză
Tradus și revizuit de IER
(ier.gov.ro)

A șaptezeci și șasea sesiune

Punctul 75 litera (b) din ordinea de zi provizorie*

Promovarea și protejarea drepturilor omului: aspecte legate de drepturile omului, inclusiv abordări alternative pentru îmbunătățirea exercitării efective a drepturilor omului și a libertăților fundamentale

Dreptul la educație

Notă a Secretarului General

Secretarul General are onoarea de a transmite Adunării Generale raportul Raportoarei speciale privind dreptul la educație, Koumbou Boly Barry, în conformitate cu rezoluțiile Consiliului Drepturilor Omului 8/4 și [44/3](#).

---

* [A/76/150](#).

Raportul Raportoarei speciale privind dreptul la educație, Koumbou Boly Barry

Rezumat

Educația este un drept fundamental al omului în temeiul dreptului internațional. Deși ar trebui să fie un drept al oricărei persoane, migrații se confruntă cu provocări multiple în ceea ce privește exercitarea dreptului lor la educație.

În prezentul raport, Raportoarea specială urmărește să înțeleagă aceste provocări și ia în considerare situația de facto și de jure a dreptului la educație al migraților din întreaga lume. Printr-o analiză a cadrului juridic internațional și regional și a peste 500 de documente relevante elaborate de organizații neguvernamentale (ONG-uri) și organisme ale Organizației Națiunilor Unite, raportul prezintă constatările principale în ceea ce privește cadrul celor 4A (*availability, accessibility, acceptability and adaptability*) pentru dreptul la educație: disponibilitatea, accesibilitatea, acceptabilitatea și adaptabilitatea, precum și în ceea ce privește aspectele transversale legate de identitate.

Raportul identifică chestiuni esențiale pentru asigurarea dreptului la educație al migraților, inclusiv capacitățile instituțiilor publice de învățământ, precum și provocările cu care se confruntă migrații în ceea ce privește accesul la facilitățile educaționale și la oportunitățile educaționale de calitate care iau în considerare nevoile specifice ale grupurilor de migrați.

Raportul propune recomandări esențiale pentru îmbunătățirea protecției și garantarea exercitării depline de către migrați a dreptului lor la educație prin implementarea cadrului celor 4A pentru dreptul la educație.

Cuprins

	<i>Pagina</i>
I. Introducere.....	4
II. Dreptul la educație al migranților în conformitate cu legislația privind drepturile omului	4
A. Cadru juridic internațional.....	4
B. Cadre juridice regionale	6
III. Migranți aflați în situații vulnerabile.....	8
IV. Punerea în aplicare a dreptului la educație al migranților prin intermediul cadrului celor 4A ...	10
A. Disponibilitatea educației	11
B. Accesibilitatea educației	11
C. Acceptabilitatea educației.....	15
D. Adaptabilitatea educației.....	18
V. Concluzii generale	21
VI. Recomandări.....	22
A. Disponibilitatea educației	22
B. Accesibilitatea educației	22
C. Acceptabilitatea educației.....	23
D. Adaptabilitatea educației	24
E. Colectarea și utilizarea datelor.....	25

I. Introducere

1. Prezentul raport este prezentat în conformitate cu rezoluțiile Consiliului pentru Drepturile Omului 8/4 și 44/3. Raportoarea specială privind dreptul la educație, Koumbou Boly Barry, examinează provocările cu care se confruntă migranții în exercitarea dreptului lor la educație.

2. Educația este atât un drept fundamental al omului, cât și un mijloc de realizare a altor drepturi ale omului. În conformitate cu cadrele juridice internaționale și regionale, statele sunt responsabile pentru asigurarea dreptului la educație pentru toți, fără excludere sau discriminare. Pentru a îndeplini mai bine această obligație, statele și-au asumat un angajament comun în cadrul Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă pentru a asigura o educație universală și echitabilă, cu obiectivul de a nu lăsa pe nimeni în urmă.

3. Cu toate acestea, deși în mod incontestabil au drepturi egale la educație, migranții întâmpină în permanență obstacole în calea exercitării depline a acestui drept. Pe lângă perturbarea educației cauzată de migrație, în comparație cu cetățenii statelor de primire, migranții se confruntă adesea și cu dificultăți suplimentare în ceea ce privește accesul la educație de calitate din cauza barierelor lingvistice și culturale, a constrângerilor financiare, a planurilor de învățământ incompatibile și a altor factori. Legislația discriminatorie și modul de punere în aplicare de către state a dreptului la educație al migranților sporesc și mai mult vulnerabilitatea acestora. Numărul de migranți pe plan mondial a ajuns la 281 de milioane în 2020. Posibila excludere de la drepturi educaționale egale a unei populații atât de mari constituie un motiv serios de îngrijorare.

4. Prezentul raport ar trebui citit în coroborare cu recentul raport al Raportoarei speciale privind considerarea dreptului la educație ca fiind un drept cultural.¹ În acest raport, Raportoarea specială a subliniat importanța înțelegerii dreptului la educație ca fiind dreptul oricărei persoane la resursele culturale necesare pentru a urma în mod liber un proces de afirmare a identității, pentru a experimenta relații reciproc avantajoase pe tot parcursul vieții, pentru a face față provocărilor cruciale cu care se confruntă lumea noastră și pentru a se angaja în practicile care permit însușirea și contribuția la aceste resurse. (pct. (52). O astfel de abordare necesită o serie de schimbări de perspectivă, inclusiv necesitatea de a debloca potențialul cultural al grupurilor de persoane care sunt grav dezavantajate (pct. 14) și necesitatea respectării și protejării dreptului tuturor persoanelor, inclusiv al migranților, de a participa la viața educațională (pct. 53-56).

5. Raportoarea specială mulțumește călduros studenților-cercetători de la Institutul Universitar de Studii Internaționale și de Dezvoltare, din Geneva, care, în cadrul proiectului lor de cercetare aplicată, au asistat titularul de mandat în pregătirea prezentului raport.

II. Dreptul la educație al migranților în conformitate cu legislația privind drepturile omului

6. Dreptul la educație al migranților este ancorat într-o rețea de cadre juridice internaționale și regionale care completează legislația națională și, în ultimă instanță, consolidează responsabilitatea statelor de a asigura dreptul la educație al migranților.

¹ A/HRC/47/32.

Cadru juridic internațional

7. La nivel internațional, dreptul la educație al migranților este consacrat în următoarele instrumente principale:

- (a) Declarația universală a drepturilor omului;
- (b) Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale,
- (c) Convenția cu privire la drepturile copilului;
- (d) Convenția internațională privind protecția drepturilor tuturor muncitorilor migranți și ale membrilor familiilor acestora;
- (e) Convenția internațională privind eliminarea tuturor formelor de discriminare rasială;
- (f) Convenția asupra eliminării tuturor formelor de discriminare față de femei;
- (g) Convenția privind lupta împotriva discriminării în domeniul învățământului.

8. Articolele 30 și 45 din Convenția internațională privind protecția drepturilor tuturor muncitorilor migranți și ale membrilor familiilor acestora protejează dreptul de acces la instituțiile de învățământ public preșcolar sau la școli pentru educarea copiilor lucrătorilor migranți, indiferent de regularitatea șederii lor în acel stat, și, respectiv, pentru membrii familiilor lucrătorilor migranți, pe baza egalității de tratament cu resortisanții statului în cauză, în timp ce articolul 3 din Convenția privind lupta împotriva discriminării în domeniul învățământului stabilește în mod explicit responsabilitatea statelor părți de a oferi „neresortisanților rezidenți pe teritoriul lor același acces la educație ca și cel oferit propriilor resortisanți”. Deși celelalte texte pot să nu se refere în mod explicit la migranți în dispozițiile lor privind dreptul la educație, toate susțin principiul nediscriminării, care implică educație pentru toți, indiferent de vârsta, reședința, rasa, etnia, sexul, statutul juridic sau cetățenia elevului.

9. Articolul 2 din Declarația universală a drepturilor omului stabilește principiul nediscriminării în ceea ce privește exercitarea drepturilor omului ca fiind dreptul oricărei persoane, deci implicit și al migranților, de a beneficia de drepturile prevăzute în Declarație fără niciun fel de deosebire. Articolul 2 din Pactul internațional privind drepturile economice, sociale și culturale subliniază, de asemenea, principiul-nediscriminării în ceea ce privește rasa, culoarea, sexul, limba, religia, opinia politică sau orice altă opinie, originea națională sau socială, averea, nașterea sau orice altă împrejurare. Comitetul pentru drepturile economice, sociale și culturale clarifică în continuare în Comentariul general nr. 20 (2009) că drepturile prevăzute în Pact se aplică tuturor persoanelor, inclusiv neresortisanților, cum sunt refugiații, solicitanții de azil, apatrizii, lucrătorii migranți și victimele traficului internațional, indiferent de statutul juridic și de acte. Deși Pactul permite, de asemenea, statelor să pună în aplicare drepturile prevăzute în Pact în conformitate cu disponibilitatea maximă a resurselor statului, Comitetul subliniază totuși că „deși statele părți la Pact ar trebui să primească refugiații și fluxurile de migranți proporțional cu nivelul maxim de resurse disponibile, acestea nu ar fi justificate, în principiu, să restricționeze exercitarea conținutului esențial al drepturilor prevăzute în Pact pe baza lipsei de resurse, chiar și atunci când se confruntă cu un flux brusc și important din punct de vedere cantitativ de refugiați”.²

² E/C.12/2017/1, pct. 10.

10. Articolul 2 alineatul (1) din Convenția cu privire la drepturile copilului creează obligația de a acorda o atenție primordială interesului superior al copiilor în orice moment, fără discriminare de orice fel, indiferent de originea națională sau de alt statut al copilului, al părintelui sau al reprezentantului legal al acestuia.

11. Deși articolul 1 alineatul (2) din Convenția internațională privind eliminarea tuturor formelor de discriminare rasială permite posibilitatea de a face diferențieri între resortisanți și neresortisanți, Comitetul pentru Eliminarea Discriminării Rasiale insistă, în Recomandarea sa generală nr. 30 (2004), că aceasta „trebuie interpretată astfel încât să se evite subminarea interdicției de bază a discriminării”. Prin urmare, Comitetul recomandă statelor „să se asigure că instituțiile de învățământ public sunt deschise cetățenilor și copiilor imigranților fără forme legale care locuiesc pe teritoriul unui stat parte” și să „evite segregarea școlară și aplicarea unor standarde diferite de tratament pentru neresortisanți pe motive de rasă, culoare, descendență și origine națională sau etnică în învățământul primar și secundar, precum și în ceea ce privește accesul la învățământul superior”.

12. Textele menționate anterior au creat o rețea de legislație internațională, iar unul dintre cele mai noi cadre ale politicii internaționale în domeniul drepturilor omului reafirmă activitatea de peste 70 de ani de drept internațional care protejează dreptul la educație al migranților. Pactul global pentru o migrație sigură, ordonată și regulată subliniază principiul nediscriminării și urmărește reafirmarea dreptului la educație al migranților, dezvoltând și consolidând cadrul existent al legislației internaționale privind drepturile omului în domeniul educației. Obiectivul său nr. 15 prevede o educație de calitate incluzivă și echitabilă pentru copiii și tinerii migranți, precum și facilitarea accesului la oportunități de învățare pe tot parcursul vieții, inclusiv prin consolidarea capacităților sistemelor de învățământ și facilitarea accesului nediscriminatoriu la dezvoltarea timpurie a copilului, la școlarizarea formală, la programele de educație non-formale pentru copiii pentru care sistemul formal este inaccesibil, la formarea profesională și la locul de muncă, la educația tehnică și formarea lingvistică, precum și prin promovarea parteneriatelor cu toate părțile interesate care pot sprijini acest efort.

Cadre juridice regionale

13. Deși instrumentele dreptului internațional consacră în mod explicit sau implicit educația ca drept fundamental pentru migranți, cadrele juridice regionale pot ancora drepturile la educație într-un context specific regiunii.

1. Cadrul juridic african

14. Dreptul la educație al migranților este consacrat în cartele Uniunii Africane, în documentele de poziție comune, în mecanismele comunităților economice regionale și în cadrele de colaborare dintre Uniunea Africană și Uniunea Europeană. Universalitatea dreptului la educație este subliniată la articolul 17 din Carta africană a drepturilor omului și popoarelor, din 1981 și este afirmată, în continuare, în contextul copiilor în articolul 11 alineatul (3) din Carta africană privind drepturile și bunăstarea copilului, din 1990, care stabilește că statele trebuie „să ofere educație de bază gratuită și obligatorie” pentru copii și „să asigure accesul egal la educație pentru toate segmentele comunității”, ceea ce indică un principiu nediscriminatoriu care, implicit, include copiii migranți. Cadrul politicii privind migrația pentru Africa, din 2018,³ stipulează responsabilitatea țărilor gazdă de a pune în aplicare un acces egal la educație pentru migranți și pentru resortisanți și încurajează statele să realizeze

³ Disponibil la https://au.int/sites/default/files/documents/35956-doc-2018_mpfa_english_version.pdf.

recunoașterea reciprocă a calificărilor universitare în întreaga regiune. Acesta subliniază, în continuare, că educația ar trebui să fie oferită migranților într-o manieră care să țină seama de gen și să fie adecvată din punct de vedere cultural.

15. Cadrul politicii regionale privind migrația⁴ al Autorității Interguvernamentale pentru Dezvoltare abordează, de asemenea, dreptul la educație, recomandând adoptarea unor cadre legislative și politice care să faciliteze accesul copiilor și tinerilor migranți, printre altele, la educație. În plus, dreptul la educație al migranților este detaliat în cadrele de colaborare dintre Uniunea Africană și Uniunea Europeană, inclusiv în Procesul de la Rabat, din 2006, în Procesul de la Khartoum, din 2014 și în Strategia comună UE-Africa, din 2015. În special, planul de acțiune al Summitului de la Valletta privind migrația, din 2015,⁵ demonstrează angajamentul comun pentru creșterea accesului la educație al migranților și pentru „armonizarea calificărilor în învățământul superior”.

2. Cadrul juridic asiatic

16. În Asia, dreptul la educație al migranților este protejat de mecanisme subregionale precum Asociația Națiunilor din Asia de Sud-Est (ASEAN) și Uniunea Economică Eurasiatică. Declarația ASEAN privind drepturile omului reafirmă universalitatea dreptului la educație. Declarația ASEAN privind protecția și promovarea drepturilor lucrătorilor migranți⁶ definește în continuare dreptul la educație al lucrătorilor migranți, observând că printre responsabilitățile statelor de primire se numără facilitarea „accesului la resurse și căi de atac prin informare, instruire și educație”, în timp ce Declarația ASEAN privind consolidarea educației pentru copiii și tinerii neșcolarizați propune recunoașterea certificatelor de educație de bază din regiune. În Uniunea Economică Eurasiatică, dreptul la educație al copiilor lucrătorilor migranți este prevăzut la articolul 98 alineatul (8) din Tratatul privind Uniunea Economică Eurasiatică, care stipulează că copiii lucrătorilor migranți proveniți dintr-un stat membru al Tratatului și care locuiesc pe teritoriul altui stat membru au dreptul la educație.

3. Cadrul juridic european

17. În Europa, dreptul la educație al migranților este consolidat în convențiile privind drepturile omului sub auspiciile Consiliului Europei și în standardele prevăzute în legislația primară și secundară a Uniunii Europene.

18. Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (Convenția europeană a drepturilor omului) garantează, de exemplu, dreptul unei persoane la educație în Protocolul nr. 1, articolul 2, care, în temeiul articolului 14 din Convenție, privind interzicerea discriminării, se extinde și la neresortisanții cu reședința în statele părți.

19. Convenția europeană a drepturilor omului este completată de versiunea revizuită în 1996 a Cartei Sociale Europene, care impune statelor părți să asigure învățământ primar și secundar gratuit pentru copii și tineri (articolul 17) precum și formare profesională pentru toate persoanele (articolul 10). Articolul 19 din Cartă prevede promovarea și facilitarea predării limbii statului de destinație pentru lucrătorii migranți și persoanele aflate în întreținerea acestora, precum și a limbii materne a lucrătorilor pentru copiii lor.

⁴ Adoptat în 2012. Disponibil la www.iom.int/sites/default/files/icp/igad_interregional-de-migrație-framework1.pdf.

⁵ Disponibil la www.consilium.europa.eu/media/21839/action_plan_en.pdf.

⁶ Disponibil la https://asean.org/?static_post=asean-declaration-on-protection-and-promotion-of-the-the-rights-of-migrant-workers.

20. Tot sub umbrela Consiliului Europei, în temeiul articolului 14 alineatul (1) din Convenția europeană referitoare la statutul juridic al lucrătorului migrant din 1977, lucrătorii migranți aflați într-o situație legală și familiile acestora au dreptul, în aceleași condiții ca și resortisanții, la educație generală, formare profesională și recalificare, precum și la acces la învățământul superior. De asemenea, articolul 14 alineatele (2) și (3) din aceeași Convenție impune statelor părți să faciliteze predarea limbilor străine și să „depună eforturi” pentru a acorda copiilor lucrătorilor migranți aceleași facilități ca și resortisanților în ceea ce privește bursele.

21. Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene din 2000 stipulează la articolul 14 dreptul tuturor la acces nediscriminatoriu la educație și la formare profesională și continuă, precum și la învățământ obligatoriu gratuit. Discriminarea pe motiv de cetățenie este interzisă în temeiul articolului 21.

4. Cadrul juridic american

22. Dreptul migranților la educație în cadrul regional american este ancorat în activitatea Organizației Statelor Americane și a organismului său juridic, Curtea Interamericană a Drepturilor Omului. Curtea se întemeiază, la rândul său, pe Convenția americană a drepturilor omului, Protocolul adițional la Convenția americană a drepturilor omului în domeniul drepturilor economice, sociale și culturale (Protocolul de la San Salvador) și Carta Organizației Statelor Americane.

23. Convenția americană a drepturilor omului urmează același principiu al-nediscriminării (articolului 1) ca alte instrumente internaționale pentru drepturile omului. Aceasta presupune, în temeiul articolului 26, deplina realizare a drepturilor lor economice, sociale și culturale, inclusiv exercitarea efectivă a dreptului la educație la diferite niveluri, așa cum este prevăzut la articolele 49 și 50 din Carta Organizației Statelor Americane, de la învățământul primar până la învățământul pentru adulți și cel profesional. Pe această bază, Protocolul de la San Salvador reiterează o abordare universală a dreptului la educație și precizează intersecția dintre drepturile copilului, dreptul la muncă și dreptul la educație prin, *inter alia*, protejarea dreptului la educație al minorilor sub vârsta de 16 ani, acordându-i prioritate acestuia față de dreptul la muncă (articolul 7).

5. Cadrul juridic din Orientul Mijlociu și Africa de Nord

24. În Orientul Mijlociu și în regiunea Africii de Nord, Carta Arabă a Drepturilor Omului din 2004 garantează dreptul la educație și stabilește eradicarea analfabetismului ca o obligație imperativă pentru stat. Drepturile neresortisanților decurg din interzicerea generală a discriminării prevăzută la articolul 3 și din interzicerea specifică a discriminării în ceea ce privește accesul la învățământul primar prevăzută la articolul 41 alineatul (2).

III. Migranți aflați în situații vulnerabile

25. Migranții, ca grup social mai larg, se confruntă cu numeroase bariere în calea exercitării dreptului lor la educație. Anumite subgrupuri de migranți sunt însă afectate în mod disproporționat și prezintă un risc sporit de încălcare a drepturilor.

26. **Copiii migranți.** Copiii migranți se confruntă adesea cu obstacole în calea accesului la educație. Aceștia se pot confrunta cu un tratament diferențiat în funcție de vârstă, bebelușii și minorii neînsoțiți care urmează să atingă vârsta majoratului

neavând întotdeauna dreptul la servicii complete.⁷ În plus, drepturile copiilor migranți neînsoțiți pot fi restrânse din cauza unor proceduri inexacte de evaluare a vârstei, refuzându-li-se accesul la întreaga gamă de servicii de care ar trebui să beneficieze.⁸

27. **Femeile și fetele migrante.** Oportunitățile limitate de acces la educație pentru femeile și fetele migrante sunt bine cunoscute. Cu toate acestea, nevoile speciale ale femeilor migrante în roluri de îngrijitoare, în special ale mamelor adolescente izolate, nu au fost încă suficient luate în considerare în elaborarea programelor educaționale.⁹

28. **Migranții cu dizabilități.** Migranții cu dizabilități sunt de două ori mai expuși riscului de excludere și discriminare, deoarece au nevoi de sprijin suplimentar care trebuie abordate pe lângă nevoile lor ca migranți. De exemplu, legislația Uniunii Europene obligă statele membre să identifice persoanele cu dizabilități în centrele de primire și de detenție, dar nu există proceduri definite în mod oficial pentru identificarea și sprijinirea acestora și multe sunt identificate în mod neoficial sau ad hoc, sau cu întârziere în cadrul procedurii.¹⁰ Migranții cu dizabilități se găsesc frecvent la marginea sistemului educațional, cu acces extrem de limitat la educație,¹¹ întrucât învățământul public general este adesea inaccesibil și incapabil să integreze această populație.¹²

29. **Migranții LGBTQIA+.** Tratamentul discriminatoriu al migranților cu diferite identități de gen și orientări sexuale este, pe de altă parte, abordat foarte rar și există puține observații cu privire la situația dreptului acestora la educație.

30. **Migranții forțați.** Muncitorii forțați și lucrătorii migranți aflați în relații contractuale de exploatare sunt la fel de limitați în ceea ce privește exercitarea drepturilor fundamentale ale omului.¹³

31. **Migranții aflați în situație de ședere ilegală.** Migranții aflați în situație de ședere ilegală se confruntă, de asemenea, cu dificultăți în ceea ce privește accesul la educație, din cauza, inter alia, lipsei actelor necesare sau a obligației școlilor de a informa autoritățile cu privire la statutul de migrant al copiilor.¹⁴ Această situație se perpetuează atunci când opțiunile de regularizare pentru migranții fără forme legale sunt inexistente, concepute în mod prohibitiv, implementate în mod arbitrar sau duc la sancțiuni penale.¹⁵

⁷ A se vedea, de exemplu, Laure Fletcher (Inițiativa pentru dreptul la educație), „Minorii neînsoțiți neșcolarizați: Franța trebuie să acționeze pentru a-i proteja și a le acorda accesul la educație”, disponibil la [education.org/blog/unaccompanied-ww-entitled-to-mining-mining-out-school-france-must-act-protect-and-grant-le-access-education](https://www.edf-feeph.org/newsroom-news-eu-must-protect-rights-refugees-and-migrants-disabled/).

⁸ A se vedea, de exemplu, CCPR/C/HUN/CO/6, pct. 49; și CRC/C/81/D/16/2017.

⁹ UNICEF Belgia, *Vocea Copiilor Migranți și Refugiați care trăiesc în Belgia: Ce părere aveți?*, disponibil la https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=INT%2fCRC%2fNGO%2fBEL%2f31130&Lang=en.

¹⁰ A se vedea [ww.edf-feeph.org/newsroom-news-eu-must-protect-rights-refugees-and-migrants-disabled/](https://www.edf-feeph.org/newsroom-news-eu-must-protect-rights-refugees-and-migrants-disabled/).

¹¹ A se vedea, de exemplu, CRPD/C/GRC/CO/1, pct. 34.

¹² A se vedea

https://tbinternet.ohchr.org/Treaties/CRC/Shared%20Documents/LBN/INT_CRC_NGO_LBN_27105_E.pdf, la p. 6; și www.un.org/development/desa/disabilities/refugees_migrants_with_disabilities.html.

¹³ A se vedea, de exemplu, declarația Centrului Internațional pentru Drepturile Sindicatelor, disponibilă din www.ohchr.org/EN/HRBodies/UPR/Pages/UPRSASTakeholdersInfoS31.aspx.

¹⁴ A se vedea, de exemplu, CMW/C/ALB/CO/2, pct. 49; și Carole Coupez și Laure Fletcher (Inițiativa pentru dreptul la educație), „Tinerii migranți din Franța se confruntă cu o bătălie administrativă pentru a-și finaliza educația”, disponibil la [ww.right-to-education.org/blog/migrant-young-france-face-administrative-battle-finish-their-education](https://www.right-to-education.org/blog/migrant-young-france-face-administrative-battle-finish-their-education).

¹⁵ A se vedea

<https://uprdoc.ohchr.org/uprweb/downloadfile.aspx?filename=4233&file=EnglishTranslation>, la para. 40; și A/HRC/WG.6/28/CHE/3, pct. 72.

32. **Migranții aflați în custodie publică legată de imigrație.** De asemenea, migranții aflați în custodie publică legată de imigrație se găsesc într-o situație deosebit de vulnerabilă în ceea ce privește dreptul lor la educație; accesul la învățământul general cu frecvență pentru copiii din centrele de detenție poate fi limitat.¹⁶ În plus, experiența traumatizantă generală a detenției poate avea efecte adverse pe termen lung asupra dezvoltării și aptitudinilor de învățare ale copiilor.

33. **Migranții copii preșcolari.** Deși accesul la îngrijirea și educația de calitate a copiilor preșcolari este inadecvat la nivel global, oportunitățile sunt restricționate drastic pentru copiii migranți. Educația preșcolară a copiilor migranți de vârstă mică a fost grav neglijată în strategiile și politicile de răspuns pentru migranți.¹⁷ Un studiu indică faptul că răspunsurile la nivel național la nevoile de îngrijire și educație ale tinerilor refugiați și copiilor solicitanți de azil au fost extraordinar de slabe, în ciuda obligației legale din majoritatea țărilor de a servi această populație, și că responsabilitatea și răspunderea națională lipsesc în mare măsură.¹⁸

34. **Migranții din învățământul superior.** Migranții sunt dezavantajați în domeniul învățământului postliceal. Aceștia se pot confrunta cu diverse obstacole juridice sau administrative în ceea ce privește accesul la formarea profesională sau la învățământul superior, cum ar fi opțiuni limitate de regularizare pentru migranții adolescenți fără forme legale,¹⁹ cerințe de înregistrare cu caracter prohibitiv în funcție de vârstă și de statutul administrativ,²⁰ dificultăți legate de recunoașterea competențelor²¹ sau probleme legate de acte în momentul înscrierii.²² În plus, barierele lingvistice pot împiedica accesul migranților la formare profesională.²³ În cazul în care porțile învățământului superior nu sunt complet închise pentru migranți, aceștia sunt adesea suprareprezențați în învățământul profesional în comparație cu învățământul universitar.²⁴

35. Vulnerabilitățile suplimentare menționate mai sus ale migranților pot avea ca efect împiedicarea exercitării dreptului lor la educație, ceea ce face necesar un sprijin orientat pentru aceste populații. O protecție eficientă în acest sens trebuie să trateze aceste vulnerabilități, nu în mod izolat una față de cealaltă, ci ca niște configurații intersecționale care generează discriminări multiple împotriva populației migratoare.

¹⁶ CERD/C/POL/CO/22-24, pct. 23 (a).

¹⁷ UNESCO, Raportul global de monitorizare a educației 2019, a se vedea <https://gem-raport-2019.unesco.org/chapter/monitoring-progres-in-sdg-4/obiectivul-tinta-pentru-copiii-preșcolari-4-2/>.

¹⁸ Maki Park, Caitlin Katsiaficas și Margie McHugh, *Responding to the ECEC Needs of Children of Refugees and Asylum Seekers in Europe and North America* (Washington, D.C., Institutul pentru Politica de Migrație, 2018), disponibile la www.migrationpolicy.org/research/responding-ecec-needs-copii-refugiați-solicitanți-de-azil-europe-nord-america.

¹⁹ A se vedea https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=INT%2fCRC%2fNGO%2fKOR%2f35867&Lang=en, la pct. 18.

²⁰ A se vedea https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=INT%2fCRC%2fNGO%2fESP%2f27130&Lang=en, la p. 5 și 8.

²¹ A se vedea https://tbinternet.ohchr.org/Treaties/CESCR/Shared%20Documents/CAN/INT_CESCR_CSS_CAN_22924_E.pdf, la p. 14 ff.

²² A se vedea <https://uprdoc.ohchr.org/uprweb/downloadfile.aspx?filename=3735&file=FrenchTranslation>, la p. 6.

²³ Ibidem.

²⁴ A se vedea, de exemplu, CRC/C/BEL/CO/5-6, pct. 38 (a).

IV. Punerea în aplicare a dreptului la educație al migranților prin intermediul cadrului celor 4A

36. Provocările cu privire la exercitarea de către migranți a dreptului la educație pot fi mai bine înțelese prin prisma conceptelor interdependente și interconectate de disponibilitate (*availability*), accesibilitate, acceptabilitate și adaptabilitate a educației. Aceste patru principii directe, cunoscute altfel sub denumirea de cadrul celor 4A (*availability, accessibility, acceptability and adaptability*),²⁵ constituie un cadru de analiză care poate garanta o protecție completă a dreptului la educație, inclusiv a dreptului la educație al migranților.

37. Indiferent de statutul lor de rezidență, migranții au dreptul la o educație care să fie în conformitate cu cadrul celor 4A. Pentru a îndeplini principiile acestui cadru, educația pentru migranți ar trebui să fie:

(a) disponibilă, ceea ce înseamnă că trebuie să existe un număr adecvat de instituții și programe educaționale relevante din punct de vedere cultural, cu suficiente instalații sanitare, instruire pentru profesori, facilități de predare și resurse materiale, precum și salarii competitive pentru profesori și școli temporare în caz de criză;

(b) accesibilă, ceea ce înseamnă că oportunitățile educaționale sunt accesibile din punct de vedere fizic și economic, fără discriminare, pentru migranți, ceea ce ar putea impune statelor să ofere servicii de transport sau subvenții familiilor cu venituri mici pentru a susține costurile potențiale ale educației (de exemplu, pentru uniforme, materiale școlare);

(c) acceptabilă, ceea ce înseamnă că educația (de exemplu, programele școlare și metodele de predare) trebuie să fie relevantă, adecvată și de bună calitate;

(d) adaptabilă, ceea ce înseamnă că educația ar trebui să fie flexibilă, astfel încât să se poată adapta nevoilor societăților și comunităților aflate în schimbare și să răspundă nevoilor elevilor, inclusiv ale migranților, în interiorul diverselor medii sociale și culturale ale acestora.

38. Pentru a asigura un drept echitabil la educație pentru migranți, nu numai disponibilitatea și accesibilitatea oportunităților educaționale pentru migranți trebuie îmbunătățite, dar trebuie sporită și acceptabilitatea și adaptabilitatea sistemelor educaționale pentru satisfacerea nevoilor speciale ale migranților.

A. Disponibilitatea educației

39. Disponibilitatea educației presupune, în esența sa, furnizarea de resurse materiale, umane și monetare suficiente pentru a putea oferi o educație tuturor persoanelor în cauză. Ca atare, este extrem de problematic faptul că migranții se găsesc în mod recurent la marginea sistemelor educaționale publice care nu au o capacitate suficientă, de exemplu în domeniile infrastructurii și resurselor.

Lipsa capacității în instituțiile de învățământ public

40. Migranții se confruntă adesea cu resurse umane și financiare insuficiente ale autorităților din domeniul educației, inclusiv cu numărul limitat de locuri în școli²⁶ și grădinițe, lipsa unor clase de recuperare, deficiențe bugetare, precum și cu insuficiența îndrumării și instruirii cadrelor didactice și a experților în educație care

²⁵ E/CN.4/1999/49, pct. 42-74.

²⁶ A se vedea, de exemplu, A/HRC/44/39/Add.1, pct. 108.

lucrează cu elevii migranți, inclusiv a celor care au nevoie de sprijin psihosocial și de învățare a limbii.²⁷

41. În plus, disponibilitatea educației poate fi limitată – atât în centrele de primire pentru solicitanții de azil, precum și în apropierea acestora; de exemplu, Comisia Europeană împotriva rasismului și toleranței a observat în 2015 că în Norvegia nu erau disponibile grădinițe în toate centrele de primire.²⁸

42. Lipsa de capacitate a instituțiilor de învățământ se poate manifesta, de asemenea, printr-un deficit de profesori specializați cu instruire interculturală pentru a răspunde nevoilor elevilor cu dizabilități, ca în cazul Italiei, unde ONG-urile au raportat că elevii străini cu dizabilități se confruntau cu o lipsă de personal școlar calificat, cu o lipsă de mediatori culturali specializați în probleme de dizabilitate și cu accesul slab la informații pentru familii.²⁹

43. Această situație poate fi provocată și agravată de bugetele publice, care nu iau în considerare în mod adecvat poziția vulnerabilă a migranților. În plus, politicile de austeritate pot viza în mod disproporționat programele educaționale pentru populațiile de imigranți; de asemenea, practicile guvernamentale de acordare a licențelor pentru instituțiile de învățământ pot determina nivelul de disponibilitate a educației pentru migranți. În Ungaria, de exemplu, ONG-urile au raportat că au fost acordate doar licențe temporare de operare pentru programele educaționale destinate solicitanților de azil din zonele de tranzit.³⁰

B. Accesibilitatea educației

44. Chiar și în cazurile în care oportunitățile educaționale sunt disponibile din abundență, acest lucru poate să nu echivaleze neapărat cu disponibilitatea nediscriminatorie și echitabilă pentru toate categoriile de populație. De fapt, migranții se confruntă în mod obișnuit cu bariere financiare, fizice, juridice și administrative sau procedurale atunci când încearcă să acceseze și să pretindă servicii publice precum educația.

1. Accesul financiar la educație

45. Migranții se confruntă cu un risc disproporționat de sărăcie, din cauza capacității limitate de inserție profesională, a exploatării forței de muncă și a sistemelor exclusiviste de asistență socială din țările gazdă. În plus, deși migranții ar trebui să aibă dreptul de a avea acces la învățământul primar gratuit în aceleași condiții ca și resortisanții, este posibil ca uneori să se perceapă taxe de școlarizare discriminatorii pe baza statutului lor de neresortisanți,³¹ ceea ce provoacă o presiune financiară suplimentară care îi împiedică să exercite un drept egal de acces la educație.

46. Sărăcia afectează grav capacitatea anumitor categorii de migranți de a plăti pentru educația lor. Migranții fără drept de ședere legală au puține șanse de a fi

²⁷ Biroul Înaltului Comisariat al Organizației Națiunilor Unite pentru Refugiați, Fondul Națiunilor Unite pentru Copii și Organizația Internațională pentru Migrație, „Accesul la educație al copiilor migranți și refugiați din Europa”, disponibil la www.iom.int/sites/default/files/press_release/file/access-to-educație-pentru-children.pdf.

²⁸ A se vedea <https://uprdoc.ohchr.org/uprweb/downloadfile.aspx?filename=6412&file=Annexe2>, la pct. 58.

²⁹ A se vedea <https://uprdoc.ohchr.org/uprweb/downloadfile.aspx?filename=6412&file=Annexe2>, la p. 37.

³⁰ A se vedea https://tbinternet.ohchr.org/Treaties/CRC/Shared%20Documents/HUN/INT_CRC_NGO_HUN_40918_E.pdf, la p. 35.

³¹ A se vedea, de exemplu, A/HRC/44/39/Add.1, pct. 59.

angajați, ceea ce le creează dificultăți în ceea ce privește plata cheltuielilor școlare ale copiilor lor.³² Lucrătorii migranți pot fi expuși unui risc ridicat de exploatare a forței de muncă, inclusiv salarii mici, neplata-salariilor³³ și reducerea punitivă a salariilor. În plus, sistemele de asistență socială care asociază furnizarea de educație cu istoricul de angajare și cu statutul de migrant pot exclude migranții de la accesul egal la prestațiile necesare pentru a menține o viață decentă. ONG-urile raportează că, de exemplu, în Germania, migranții din interiorul Uniunii Europene care nu pot oferi o verificare a activităților anterioare de pe piața muncii sunt excluși de la prestațiile sociale.³⁴

47. În funcție de contextul din țara respectivă, neresortisanții pot fi supuși discriminării în timp ce resortisanților li se oferă educație gratuită. De exemplu, ONG-urile raportează că în Republica Coreea doar copiii cu cetățenie coreeană au dreptul la grădinițe și creșe gratuite,³⁵ iar în Danemarca, unde învățământul superior este gratuit pentru resortisanți, refugiații nu au acest drept în mod egal.³⁶

48. În plus, în ciuda faptului că migranții au adesea nevoie de sprijin pentru a depăși constrângerile financiare legate de accesul la educație, furnizarea unei astfel de asistențe rămâne sporadică. ONG-urile au raportat, de exemplu, că în Canada, sprijinul financiar, cum ar fi împrumuturile pentru studenți și bursele de studiu sponsorizate de stat, nu este disponibil pentru studenții neresortisanți.³⁷ În plus, migranții se pot confrunta cu dificultăți în satisfacerea cerințelor financiare pentru alte costuri ale educației, cum ar fi materialele educaționale, uniforme, rechizitele și transportul.³⁸

2. Accesul fizic la educație

49. Accesul la educație poate fi, de asemenea, împiedicat de caracteristicile fizice ale mediului în care se află migranții.

Frontiere, spații de tranzit și detenție

50. În zonele de frontieră, copiii solicitanți de azil nu au adesea acces la educație. Nerespectarea generală a drepturilor omului în aceste spații de tranzit contribuie la inaccesibilitatea educației. De exemplu, în 2018, Comitetul pentru Drepturile Copilului și-a exprimat îngrijorarea față de returnarea automată, fără garanțiile necesare, a copiilor neînsoțiți care solicită protecție internațională în orașele autonome Ceuta și Melilla, Spania.³⁹ Absența acestei proceduri nu reușește să asigure respectarea drepturilor omului și, în acest caz, încalcă principiul interesului superior al copilului și dreptul copiilor la educație. În Ungaria, deși copiii neînsoțiți sub 14 ani

³² A se vedea

https://tbinternet.ohchr.org/Treaties/CRC/Shared%20Documents/LBN/INT_CRC_NGO_LBN_27105_E.pdf, la p. 3.

³³ A/HRC/WG.6/27/POL/3, pct. 80.

³⁴ A se vedea

https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=INT%2fCESCR%2fCSS%2fDEU%2f32398&Lang=en, la p. 22.

³⁵ A se vedea

https://tbinternet.ohchr.org/Treaties/CRC/Shared%20Documents/KOR/INT_CRC_NGO_KOR_33152_E.pdf, la p. 8.

³⁶ A se vedea

https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=INT%2fCESCR%2fCSS%2fDNK%2f37045&Lang=en, la p. 15.

³⁷ A se vedea

https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=INT%2fCESCR%2fCSS%2fCAN%2f22924&Lang=en, la p. 14-15.

³⁸ A se vedea, de exemplu, CRC/C/LBN/CO/4-5, pct. 34.

³⁹ CRC/C/ESP/CO/5-6, pct. 44.

nu trebuie luați în custodie publică legată de imigrație, rapoartele au menționat prezența copiilor neînsoțiți în aceste spații de tranzit, încălcând legislația internă.⁴⁰ În plus, lipsa unor termene limită pentru procedurile de menținere a ordinii solicitanților de azil în zonele de graniță constituie o barieră fizică în calea accesului migranților la educație.⁴¹ Întrucât luarea în custodie publică poate dura săptămâni întregi, nu există nicio prevedere care să precizeze când pot avea acces la educație acești migranți.⁴² Prin urmare, lipsa respectării drepturilor omului în spațiile de frontieră și de tranzit creează bariere fizice în calea accesului migranților la educație. Printre spațiile de tranzit, centrele de detenție au fost identificate ca fiind un mediu deosebit de vulnerabil și ostil pentru accesul la educație al migranților.⁴³

Restricții spațiale

51. În mod similar cu obstacolele create în procesul de acces al migranților la educație, accesul la facilitățile școlare auxiliare poate fi o provocare suplimentară cu care trebuie să se confrunte migranții. De exemplu, în Liban s-a raportat că studenților sirieni li s-a interzis uneori accesul la instalațiile sanitare.⁴⁴ În Italia, anumite consilii locale au interzis accesul copiilor de origine străină la cantinele școlare.⁴⁵ Aceste restricții spațiale suplimentare contribuie la crearea unui mediu de învățare inaccesibil și ostil pentru migranți, care, în cele din urmă, îi împiedică să beneficieze de dreptul la educație.

3. Provocări legislative și de punere în aplicare

52. În ceea ce privește participarea egală la educație, migranții se confruntă cu obstacole multiple. Mai precis, din punct de vedere legislativ, dificultățile sunt caracterizate de: (a) legislația restrictivă în materie de migrație care sporește riscul de criminalizare a migranților și constituie o provocare fundamentală pentru drepturile omului ale migranților, inclusiv dreptul la educație; (b) furnizarea discriminatorie a educației pe baza cetățeniei și a statutului de migrant al copiilor și al părinților acestora; (c) legislația care îi exclude pe migranți de la aceleași drepturi de care se bucură resortisanții în ceea ce privește accesul la educație; și (d) cerințe rigide privind actele pentru înscriere.

Legislația restrictivă în materie de migrație

53. Gradul de evoluție a legislației naționale în materie de migrație variază considerabil în întreaga lume, ceea ce constituie diferite niveluri de provocări fundamentale pentru migranți în ceea ce privește exercitarea drepturilor omului de care se bucură, inclusiv a dreptului la educație.

54. Există o lipsă de claritate în dispozițiile legale care asigură protecția celor mai vulnerabile persoane. De exemplu, Comisia pentru Drepturile Copilului și-a exprimat îngrijorarea cu privire la faptul că legislația privind migrația din Chile nu face trimitere directă la drepturile și garanțiile copiilor.⁴⁶

55. În plus, în țările cu o legislație relativ avansată în privința migrației, regresul juridic și articolele restrictive creează probleme pentru un număr mare de migranți. De exemplu, Italia a abolit „protecția umanitară” prin legea 132/2018, ceea ce a condus la plasarea în situație neregulamentară a solicitanților de azil care erau

⁴⁰ CRC/C/HUN/CO/6, pct. 38 (a–e).

⁴¹ Ibid., pct. 38 (b).

⁴² Ibidem.

⁴³ A se vedea, de exemplu, CERD/C/POL/CO/22-24, pct. 23 (a).

⁴⁴ A se vedea www.hrw.org/sites/default/files/report_pdf/lebanon0716web_1.pdf, la p. 58.

⁴⁵ A se vedea www.thelocal.it/20181214/lodi-școală-pranz-subvenții-imigranți-discriminare/.

⁴⁶ CRC/C/CHL/CO/4-5, pct. 77.

eligibili pentru acest statut.⁴⁷ În plus, se menționează că atât în Italia, cât și în Danemarca, atunci când solicitanții de azil minori neînsoțiți împlinesc 18 ani, permisele lor de ședere sunt retrase, ceea ce provoacă incertitudini cu privire la continuarea studiilor lor.⁴⁸

Legislație exclusivă privind dreptul la educație al neresortisanților

56. Dreptul la educație al migranților nu este pe deplin consacrat în legislația națională relevantă și, adesea, nu este comparabil cu drepturile de care se bucură resortisanții. În Republica Coreea, unde Legea-cadru privind educația prevede că „cetățenii” au dreptul de a beneficia de învățământ obligatoriu, se raportează că avizul de înscriere nu este transmis familiilor de migranți, că înscrierea studenților migranți în învățământul elementar și secundar rămâne la latitudinea directorilor și că copiii migranți fără forme legale nu au acces la învățământul superior și sunt deportați după absolvirea învățământului secundar.⁴⁹ În ceea ce privește accesul la învățământ preșcolar, copiii solicitanți de azil din Norvegia nu au aceleași drepturi legale ca cetățenii.⁵⁰ În plus, întrucât dreptul la învățământul secundar superior depinde de deținerea unui permis de ședere în Norvegia, minorii neînsoțiți care împlinesc 16 ani nu mai pot frecventa școala din cauza Regulamentului Dublin, în care se stipulează că, atunci când minorii neînsoțiți ajung la vârsta de 16 ani, aceștia nu mai au dreptul la reședință în țările gazdă.⁵¹ În Spania, legea nu permite minorilor neînsoțiți accesul la educație și formare profesională fără un permis de muncă.⁵²

4. Accesul discriminatoriu pe baza statutului de migrant al cursantului sau al părinților acestuia

57. Migranții se pot confrunta cu practici discriminatorii de admitere bazate pe cetățenia sau pe statutul de migrant al părinților lor. De exemplu, în Elveția, tinerilor fără statut legal li se permite să își finalizeze studiile de bază, inclusiv formarea profesională de bază, doar dacă au fost înscriși în învățământul obligatoriu timp de peste cinci ani fără întrerupere.⁵³

58. În plus, copiii părinților străini, în special ai celor fără statut legal, se pot confrunta cu practici de înscriere discriminatorii.⁵⁴ De exemplu, s-a raportat că, în Federația Rusă, înscrierea copiilor migranți în clasele primare are loc, de obicei, doar după înscrierea copiilor ruși, cu alte cuvinte doar dacă au rămas locuri libere.⁵⁵

⁴⁷ A/HRC/WG.6/34/ITA/3, pct. 85.

⁴⁸ A se vedea www.asylumlawdatabase.eu/en/content/country-profile-denmark; și https://tbinternet.ohchr.org/Treaties/CRC/Shared%20Documents/ITA/INT_CRC_NGO_ITA_33352_E.pdf, la p. 2.

⁴⁹ A se vedea https://tbinternet.ohchr.org/Treaties/CRC/Shared%20Documents/KOR/INT_CRC_NGO_KOR_33150_E.pdf, la pct. 116.

⁵⁰ A/HRC/WG.6/33/NOR/3, pct. 87.

⁵¹ A se vedea https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=INT%2fCERD%2fNGO%2fNOR%2f32995&Lang=en, la pct. 265.

⁵² A se vedea https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=INT%2fCESCR%2fCSS%2fESP%2f30248&Lang=en, la p. 8.

⁵³ A se vedea <https://uprdoc.ohchr.org/uprweb/downloadfile.aspx?filename=4233&file=EnglishTranslation>, la para. 41.

⁵⁴ CMW/C/ALB/CO/2, pct. 49.

⁵⁵ A se vedea https://tbinternet.ohchr.org/Treaties/CMW/Shared%20Documents/AZE/INT_CMW_ICA_AZE_32113_E.pdf, la p. 5.

5. Lipsa actelor (inclusiv a certificatelor de naștere, a dosarelor școlare anterioare, a actelor care dovedesc legăturile de familie etc.)

59. Migranții care nu dețin documentele legale cerute de țara gazdă pentru accesul la educație, inclusiv certificate de naștere, dovada relațiilor de familie, dosarele și certificatele de studii anterioare, permise de ședere valabile, pașapoarte și așa mai departe se confruntă cu provocări suplimentare, deoarece aceste documente sunt adesea pierdute în timpul procesului de migrație sau sunt dificil de obținut. Problemele legate de acte în ceea ce privește accesul la învățământul secundar și superior pot fi intensificate din cauza obligației din anumite țări de a arăta certificatul de naștere pentru a se prezenta la examenele de admitere. În plus, migranții fără forme legale se pot teme că vor fi raportați autorităților locale și deportați,⁵⁶ și astfel aceștia sunt în mod indirect descurajați să aibă acces la educație. În plus, pentru copiii născuți din părinți migranți fără forme legale pe teritoriile anumitor țări gazdă, posibilitățile de înregistrare a nașterii sunt limitate.⁵⁷

6. Proceduri complexe de înscriere

60. De asemenea, migranții s-ar putea confrunta cu proceduri complexe de înscriere în centrele educaționale, în comparație cu resortisanții, limitând și mai mult numărul de copii neresortisanți care participă la educație. În Maroc, de exemplu, s-a raportat că familiile de migranți erau uneori nevoite să se bazeze pe asistența organizațiilor nonguvernamentale pentru a finaliza procesul de înscriere, din cauza complexității acestuia.⁵⁸

7. Lipsa datelor dezagregate

61. Pentru monitorizarea evoluției legislației și pentru punerea în aplicare a dreptului la educație al migranților sunt esențiale date și dovezi fiabile, oportune și accesibile, pe baza cărora pot fi formulate recomandări constructive pentru a asigura exercitarea deplină a drepturilor omului. Cu toate acestea, datele disponibile nu sunt întotdeauna dezagregate în ceea ce privește statutul de migrant, vârsta, sexul și înscrierea școlară. Acest lucru are un impact negativ asupra capacității guvernelor de a formula politici specifice de punere în aplicare a dreptului la educație al migranților. Fără date relevante, grupurile specifice de migranți vulnerabili nu sunt incluse în activitățile de planificare națională și nici în indicatorii economici și sociali. În plus, lipsa datelor referitoare la gen afectează evaluarea eficienței politicilor de promovare a drepturilor fetelor și femeilor la educație.

C. Acceptabilitatea educației

62. Dreptul legal al migranților la educație nu se epuizează de îndată ce aceștia pot intra într-o sală de clasă. O prevedere importantă a cadrului celor 4A stipulează că educația trebuie să fie, de asemenea, „acceptabilă”, ceea ce înseamnă că standardele de calitate pentru furnizarea educației trebuie respectate și că proiectul educațional

⁵⁶ A se vedea

<https://uprdoc.ohchr.org/uprweb/downloadfile.aspx?filename=4233&file=EnglishTranslation>, la pct. 42; https://tbinternet.ohchr.org/Treaties/CRC/Shared%20Documents/ITA/INT_CRC_NGO_ITA_33354_E.pdf, la p. 17; https://tbinternet.ohchr.org/Treaties/CESCR/Shared%20Documents/DEU/INT_CESCR_CSS_DEU_32476_E.pdf, la p. 19; și *CMW/C/ALB/CO/2*, p. 49.

⁵⁷ A se vedea, de exemplu, *E/C.12/KAZ/CO/2*, pct. 48 lit. e).

⁵⁸ A se vedea

<https://uprdoc.ohchr.org/uprweb/downloadfile.aspx?filename=3735&file=FrenchTranslation>, la p. 5.

trebuie să corespundă mediului de proveniență al migranților, astfel încât această populație să poată participa efectiv la educație.

1. Calitatea educației

63. Cu toate acestea, migranții se confruntă frecvent cu obstacole în calea accesului la educație de calitate, adesea din cauza oportunităților educaționale limitate disponibile pentru anumite populații de migranți, a lipsei de formare, de dezvoltare profesională și de competențe a cadrelor didactice orientate către migranți, precum și a nepotrivirii dintre concepția curriculumului și mediul de învățare dificil în care se pot afla migranții. Din aceste motive, studenții migranți sau descendenții imigranților prezintă adesea rate mai înalte de analfabetism,⁵⁹ repetenție, abandon școlar⁶⁰ sau nefinalizare a studiilor, precum și niveluri⁶¹ mai scăzute de realizare a studiilor, în comparație cu colegii lor resortisanți.⁶²

2. Lipsa calificărilor cadrelor didactice orientate către migranți

64. Oportunitățile educaționale de calitate scăzută pentru migranți pot fi, de asemenea, legate de lipsa unei formări adecvate a profesorilor, care le-ar fi permis cadrelor didactice să răspundă nevoilor specifice ale migranților.⁶³ De exemplu, ONG-urile au raportat că unor adolescenți din centrele de primire din Norvegia li s-au oferit – în funcție de abordarea locală a implementării – cursuri de limbă predate de profesori necalificați.⁶⁴

65. Instruirea adecvată și orientată către migranți a cadrelor didactice ar trebui să includă, printre altele, competențe în limbi străine,⁶⁵ competențe în predarea celei de-a doua limbi, competențe interculturale și de diversitate,⁶⁶ precum și configurații intersecționale ale celor de mai sus (de exemplu, mediatori culturali specializați în probleme de dizabilitate).⁶⁷ În același sens, observațiile și recomandările privind programa de formare a cadrelor didactice subliniază tot mai mult importanța integrării educației în domeniul drepturilor omului sau a instruirii⁶⁸ în combaterea rasismului și a discriminării rasiale.⁶⁹ Pentru a sprijini formarea continuă a cadrelor didactice, ar trebui să se asigure reglementări uniforme pentru practicile academice și standardele de tratament⁷⁰, precum și o admitere extinsă la programele de formare. O mai bună

⁵⁹ A se vedea, de exemplu, CEDAW/C/JOR/CO/6, pct. 41 (b).

⁶⁰ A se vedea, de exemplu, CRC/C/LBN/CO/4-5, pct. 34 (a).

⁶¹ A se vedea, de exemplu, CRC/C/ESP/CO/5-6, pct. 39.

⁶² A se vedea, de exemplu, CERD/C/NOR/CO/23-24, pct. 19.

⁶³ A se vedea www.unicef-irc.org/publications/pdf/Lifting-Barriers-to-Education-During-AND-after-COVID-19-Îmbunătățirea-educării-rezultatelor-migrator-refugiați-copii-in_LAC.pdf, la p. 6 și 22.

⁶⁴ Fafo, „A safe place to wait: care practices in reception centres for unaccompanied minor asylum seekers”, disponibil la [www.fafo.no/zoo-publikasjoner/summaries/item/un loc de așteptare în condiții de siguranță](http://www.fafo.no/zoo-publikasjoner/summaries/item/un%20loc%20de%20așteptare%20în%20condiții%20de%20siguranță).

⁶⁵ A se vedea https://tbinternet.ohchr.org/Treaties/CERD/Shared%20Documents/HUN/INT_CERD_NGO_HUN_34524_E.pdf.

⁶⁶ E/C.12/NOR/CO/6, pct. 44 lit. e).

⁶⁷ A/HRC/WG.6/34/ITA/3, pct. 58.

⁶⁸ Ibidem.

⁶⁹ A se vedea, de exemplu, raportul asupra Albaniei întocmit de Comisia Europeană împotriva Rasismului și a Intoleranței, pct. 47, disponibil la https://rm.coe.int/fifth-report-on-Albania/16808_b_54_ea.

⁷⁰ A se vedea https://tbinternet.ohchr.org/Treaties/CRC/Shared%20Documents/PRT/INT_CRC_NGO_PRT_33246_E.pdf, p. 7.

formare a cadrelor didactice orientată către migranți va fi piatra de temelie pentru asigurarea unei educații de înaltă calitate pentru migranți.

3. Examinarea nevoilor fundamentale ale migranților în elaborarea programelor

66. Mai mult, ar trebui să fie conceput un învățământ de calitate pentru migranți pentru a atenua mediul dificil de învățare în care aceștia s-ar putea afla, precum și pentru a răspunde nevoilor fundamentale conexe, permițând astfel migranților să se dezvolte în mod real prin educație și să participe la viața educațională.

67. Performanța copiilor migranți de vârstă școlară este, de asemenea, îngreunată în special atunci când părinții migranți, care constituie rețeaua lor de sprijin, întâmpină dificultăți în a le oferi asistență din cauza barierelor lingvistice și culturale și a sentimentelor de înstrăinare față de instituțiile de învățământ.⁷¹ Pentru a rezolva această situație, o bună practică aplicată de anumite țări, inclusiv Portugalia⁷² și Malta,⁷³ este aceea de a oferi „sprijin pe mai multe niveluri” pentru părinții migranți, cum ar fi materiale traduse sau sprijin lingvistic.

4. Învățământ segregat

68. Migranții se confruntă adesea cu provocări suplimentare în ceea ce privește accesul la educație de aceeași calitate ca și cea a colegilor lor resortisanți. Această incapacitate de a asigura egalitatea în educație creează forme de învățământ segregat, care marginalizează în special migranții. Migranții pot fi segregati în ceea ce privește dreptul lor la educație din cauza constrângerilor legale impuse de state sau din cauza anumitor condiții care creează distincții sistemice și neoficiale între educația de care beneficiază migranții și cea de care beneficiază resortisanții.

Segregare indusă de stat

69. În ceea ce privește segregarea indusă prin lege în domeniul educației, migranții se confruntă cu provocări speciale pentru a fi admiși și tratați ca egali în sistemul de învățământ național. Pentru migranți, lipsa recunoașterii de către stat a certificatelor școlare emise în țările de origine sau zonele de tranzit,⁷⁴ lipsa interacțiunii cu cetățenii țării de destinație (copii),⁷⁵ durata îndelungată a cursurilor introductive și

⁷¹ A se vedea, de exemplu, raportul asupra Norvegiei întocmit de Comisia Europeană împotriva Rasismului și a Intoleranței, pct. 60, disponibil la <https://rm.coe.int/fifth-report-on-norway/16808b597d>.

⁷² A se vedea <https://uprdoc.ohchr.org/uprweb/downloadfile.aspx?filename=6392&file=EnglishTranslation>, la p. 7.

⁷³ A se vedea <https://uprdoc.ohchr.org/uprweb/downloadfile.aspx?filename=5545&file=EnglishTranslation>, la p. 5.

⁷⁴ A se vedea https://tbinternet.ohchr.org/Treaties/CRC/Shared%20Documents/HUN/INT_CRC_NGO_HUN_40918_E.pdf, la p. 35; și [CRC/C/HUN/CO/6](https://tbinternet.ohchr.org/Treaties/CRC/Shared%20Documents/HUN/INT_CRC_NGO_HUN_40918_E.pdf), pct. 38 (a–e).

⁷⁵ A se vedea https://tbinternet.ohchr.org/Treaties/CMW/Shared%20Documents/AZE/INT_CMW_ICSS_AZE_32113_E.pdf, la p. 6; https://tbinternet.ohchr.org/Treaties/CRC/Shared%20Documents/BEL/INT_CRC_NGO_BEL_31130_E.pdf, la p. 113; și https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/treatybodyexternal/Descarcare.aspx?symbolno=INT%2fCESCR%2fCSS%2fDEU%2f32153&Lang=en, la pct. 55-56.

lingvistice⁷⁶ și dificultățile generale de înscriere la școlile obișnuite⁷⁷ contribuie la separarea acestora de resortisanți.

70. Lipsa unei durate precizate a cursurilor introductive sau lingvistice pentru migranți poate reduce șansele acestora de a se alătura învățământului general.⁷⁸ Pentru a evita acest scenariu, Norvegia a dezvoltat un program exemplar pentru a asigura dreptul migranților la educație. Elevii a căror limbă maternă nu este una dintre limbile oficiale ale Norvegiei au acces la lecții suplimentare de norvegiană adaptate nevoilor lor, până când devin suficient de competenți pentru a participa la cursurile regulate.⁷⁹ Autoritățile locale, de asemenea, au posibilitatea de a organiza învățământul în grupuri, clase sau școli separate pentru elevii recent sosiți, în limita a doi ani și doar cu consimțământul copilului sau al părinților acestuia.⁸⁰

Segregare indusă de sistem

71. Deși statele pot avea un impact asupra modelării restricțiilor privind dreptul migranților la educație, segregarea poate rezulta, de asemenea, din condițiile existente care perpetuează inegalitățile dintre migranți și resortisanți. Migranții sunt adesea suprareprezențați în învățământul profesional și au niveluri de calificare mai scăzute în comparație cu resortisanții, ceea ce reflectă provocări socioeconomice mai importante, cum ar fi oportunitățile reduse de finalizare a învățământului secundar și superior. În Germania, de exemplu, sunt cu o treime mai puțin tineri care nu sunt germani care obțin competențele necesare pentru a intra în învățământul superior, iar tinerii care nu sunt germani sunt mai predispuși la a părăsi școala fără o diplomă de școală secundară decât tinerii germani.⁸¹

72. Reflectând probleme mai largi de inegalitate, migranții se pot confrunta cu probleme de segregare din cauza legăturii dintre reședința lor și oportunitățile educaționale.⁸² În Statele Unite ale Americii, de exemplu, sistemul de finanțare a școlilor se bazează în principal pe impozitele locale, ceea ce creează un sistem care consolidează disparitățile economice.⁸³ Întrucât migranții tind să trăiască în comunități cu venituri mici, aceștia nu beneficiază de același acces și de același standard de educație ca și comunitățile mai bogate. De fapt, în zonele cu venituri mici, școlile depind aproape exclusiv de fondurile guvernamentale (spre deosebire de

⁷⁶ A se vedea

<https://uprdoc.ohchr.org/uprweb/downloadfile.aspx?filename=5545&file=EnglishTranslation>, la p. 5; și https://tbinternet.ohchr.org/Treaties/CESCR/Shared%20Documents/DEU/INT_CESCR_NGO_DEU_31865_E.pdf, la p. 11.

⁷⁷ A se vedea

https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=INT%2fCESCR%2fCSS%2fDEU%2f32153&Lang=en, la pct. 55–56; și https://tbinternet.ohchr.org/Treaties/CESCR/Shared%20Documents/MEX/INT_CESCR_CSS_MEX_30340_E.pdf, la p. 5.

⁷⁸ Raportul global de monitorizare a educației, *Migrație, dislocare și educație: Construind punți, nu ziduri*, p. xviii, disponibil la <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/265866E.pdf>.

⁷⁹ A se vedea raportul asupra Norvegiei al Comisiei Europene împotriva Rasismului și a Intoleranței, pct. 59, disponibil la https://rm.coe.int/fifth-report-on-norway/16808_b597d.

⁸⁰ Ibidem.

⁸¹ A se vedea

<https://uprdoc.ohchr.org/uprweb/downloadfile.aspx?filename=5294&file=EnglishTranslation>, pct. 4-13.

⁸² A se vedea, de exemplu, E/C.12/ESP/CO/6, pct. 46; [https://uprdoc.ohchr.org/uprweb/downloadfile.aspx?Nume de fișier = 7692 & fișier = EnglishTranslation](https://uprdoc.ohchr.org/uprweb/downloadfile.aspx?Nume%20de%20fișier=7692&fișier=EnglishTranslation), la p. 4; și

https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=INT%2fCESCR%2fCSS%2fDNK%2f37034&Lang=en.

⁸³ A se vedea

<https://uprdoc.ohchr.org/uprweb/downloadfile.aspx?filename=7692&file=EnglishTranslation>, la p. 4.

zonele mai bogate care beneficiază de fonduri private), care tind să fie semnificativ mai scăzute decât fondurile din zonele bogate. Aceste disparități socioeconomice, în special cele care îi afectează pe migranți, duc la o rată mai mare a abandonului școlar și la un număr mai mic de elevi care se îndreaptă spre învățământul superior.

D. Adaptabilitatea educației

73. Pentru a garanta exercitarea, în cea mai mare măsură posibilă, a dreptului migranților la educație, programele educaționale accesibile și acceptabile trebuie să fie și adaptabile, ceea ce înseamnă că acestea ar trebui, de asemenea, să urmărească integrarea nevoilor migranților dincolo de simpla asigurare a unui nivel de bază de participare la educație, în scopul de a obține o incluziune educațională și socială mai cuprinzătoare a migranților. În ceea ce privește adaptabilitatea, există obstacole în calea punerii depline în aplicare a dreptului migranților la educație în privința conținutului educațional și a valorilor fundamentale.

1. Conținutul educației

74. Adaptabilitatea educației este, printre altele, facilitată sau inhibată de conținutul programelor educaționale la care participă migranții. Programele școlare, precum și politicile lingvistice adoptate în învățământul general, reprezintă opțiuni majore în acest sens, care trebuie să țină seama în mod adecvat de nevoile specifice și de drepturile fundamentale ale migranților.

Programele școlare ale învățământului general

75. Programele școlare ale învățământului general pot fi instrumente puternice de consolidare a protecției drepturilor migranților și de promovare a integrării acestora în societate. Pentru a întări empatia, solidaritatea, protecția drepturilor migranților și coeziunea socială, programele școlare de masă la nivel național ar trebui să cuprindă educația privind drepturile omului, inclusiv drepturile copilului, și diversitatea culturală. Lipsa educației interculturale, a drepturilor omului și a drepturilor copilului în programa de învățământ a fost evidențiată ca fiind problematică într-o serie de țări.⁸⁴

76. Mai rău, se raportează că în unele țări există programe școlare care provoacă efecte contrare, în care migranții se confruntă cu reprezentări deformate sau cu presiuni asimilaționiste. De exemplu, manualele și materialele școlare portugheze au fost criticate de ONG-urile naționale pentru perpetuarea discursurilor stereotipizate rasiste și islamofobe, care ar prezenta copiii musulmani și africani și copiii de origine africană o istoriografie unidimensională și fără exemple pozitive despre originile lor respective.⁸⁵ În mod similar, în Germania, în cadrul unor cercetări inițiate de guvern au fost criticate materiale educaționale pentru reprezentarea hegemonică a aspectelor legate de migrație în termeni „conflictuali” și „de criză”, precum și pentru subreprezentarea diversității în societate.⁸⁶

Politicile lingvistice în învățământul general

⁸⁴ A se vedea, de exemplu, https://tbinternet.ohchr.org/Treaties/CESCR/Shared%20Documents/ESP/INT_CESCR_CSS_ESP_30397_E.pdf, la p. 31; și [CRC/C/KAZ/CO/4](https://tbinternet.ohchr.org/Treaties/CRC/Shared%20Documents/PRT/INT_CRC_NGO_PRT_35800_E.pdf), pct. 52.

⁸⁵ A se vedea https://tbinternet.ohchr.org/Treaties/CRC/Shared%20Documents/PRT/INT_CRC_NGO_PRT_35800_E.pdf, la p. 3.

⁸⁶ A se vedea https://tbinternet.ohchr.org/Treaties/CESCR/Shared%20Documents/DEU/INT_CESCR_NGO_DEU_31865_E.pdf, la p. 25.

77. Pe lângă programele școlare, limba de predare și programele de sprijin lingvistic inadecvate pot reprezenta obstacole majore în calea dreptului la educație al migranților.⁸⁷ Migranții pot fi discriminați în ceea ce privește accesul la învățământ în limba maternă. De exemplu, în 2019, Comitetul pentru Drepturile Economice, Sociale și Culturale și-a exprimat îngrijorarea față de politica Guvernului Danemarcei privind învățământul bilingv, care a limitat accesul la instruirea în limba maternă doar pentru studenții de origine europeană, fără a acorda același avantaj resortisanților din țări terțe.⁸⁸

78. Politicile de educație multilingvă care încurajează diversitatea lingvistică, iau în considerare utilizarea limbilor în școli și oferă sprijin lingvistic cursanților migranți sunt esențiale pentru integrarea deplină a acestora în învățământul general.

79. Având în vedere cât de important este sprijinul părinților pentru reușita școlară a copiilor,⁸⁹ este la fel de important să se ia în considerare barierele lingvistice ale părinților migranți, care ar putea submina șansele copiilor lor de vârstă școlară de a dispune de o rețea solidă de sprijin.⁹⁰ Acordarea unui sprijin lingvistic adecvat acestor părinți le va permite să se implice mai mult în procesul educativ și în sistemul școlar și să sprijine mai bine învățarea copilului sau copiilor lor.

2. Valorile educației

80. Rolul educației migranților în societate nu se rezumă doar la a le preda acestora competențe de alfabetizare de bază. Educația migranților joacă, de asemenea, un rol semnificativ în formarea unei societăți productive, solidare și armonioase care să permită integrarea imigranților în societate.⁹¹

Discriminarea și rasismul îndreptate împotriva migranților în educație

81. Pentru a asigura adaptabilitatea dreptului la educație al migranților, normele și valorile încorporate în oportunitățile educaționale trebuie să fie incluzive, egale, să respecte drepturile individuale ale migranților, să fie multiculturalale sau interculturale și lipsite de discriminare.⁹² Cu toate acestea, migranții sunt adesea expuși la diverse forme de discriminare, cum ar fi xenofobia, islamofobia, discursul instigator la ură, stereotipizarea, stigmatizarea, discriminarea, rasismul și hărțuirea, ceea ce le poate periclita, în ultimă instanță, dreptul la educație.⁹³ În unele cazuri, s-a constatat că hărțuirea și discriminarea au condus chiar la abandon școlar.⁹⁴

82. Deși populațiile gazdă, studenții și profesorii pot fi făptuitori ai discriminării, rasismului, xenofobiei, hărțuirii, stigmatizării și stereotipizării, instituțiile au de asemenea un rol important în modelarea comportamentului discriminatoriu față de

⁸⁷ A se vedea, de exemplu, E/C.12/SDN/CO/2, pct. 25.

⁸⁸ E/C.12/DNK/CO/6, pct. 68.

⁸⁹ A se vedea www.oecd-ilibrary.org/sites/08735967-en/index.html?itemId=/content/component/08735967-en.

⁹⁰ A se vedea, de exemplu, raportul asupra Norvegiei întocmit de Comisia Europeană împotriva Rasismului și Intoleranței, pct. 60, disponibil la <https://rm.coe.int/fifth-report-on-norway/16808b597d>.

⁹¹ Raportul global de monitorizare a educației, *Migrație, dislocare și educație: Construind punți, nu ziduri*, p. 77-93, disponibil la <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/265866E.pdf>.

⁹² Ibidem.

⁹³ A se vedea https://tbinternet.ohchr.org/Treaties/CEDAW/Shared%20Documents/NRU/INT_CEDAW_NGO_NRU_26392_E.pdf, la p. 7-8; https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/treatybodyexternal/de.date.aspx?symbolno=INT%2fCRC%2fNGO%2fNRU%2f24870&Lang=en, la p. 2; și CRC/C/NRU/CO/1, pct. 50 (b).

⁹⁴ A se vedea, de exemplu, CERD/C/ECU/CO/23-24, pct. 33; și CRC/C/NRU/CO/1, pct. 50 (b).

migranți. Fie prin stereotipizarea mediatică a migranților, validarea publică a discursului de incitare la ură, dizolvarea de către state a organismelor de combatere a discriminării rasiale, trecerea sub tăcere de către state a oricărei recunoașteri a faptului că violența împotriva migranților poate fi de natură rasistă sau xenofobă, fie, în sens mai larg, prin instituții sociale care perpetuează rasismul instituțional, entitățile pot crea, de asemenea, forme sistemice de discriminare care afectează demnitatea migranților și îi descurajează pe migranți să revendice și să beneficieze de dreptul lor la educație. De exemplu, în 2019, Comitetul pentru eliminarea discriminării rasiale și-a exprimat îngrijorarea cu privire la rapoartele conform cărora declarațiile făcute de funcționari publici în cadrul unei campanii guvernamentale anti-imigrație și anti-refugiați au promovat ura rasială împotriva migranților.⁹⁵

Diversitate culturală, incluziune și mecanisme de combatere a discriminării

83. Consolidarea promovării de către stat a integrării migranților în societate este o bună soluție pentru combaterea discriminării și a xenofobiei împotriva migranților.⁹⁶ Susținerea de către stat a diversității culturale și a multiculturalismului poate fi utilizată pentru combaterea rasismului, xenofobiei și discriminării. Aceste valori multiculturale ar trebui integrate în principiile directoare ale politicilor de educație. De exemplu, Argentina include educația interculturală și recunoașterea diversității etnice în sistemul său de educație.⁹⁷ O serie de țări din Europa utilizează Învățământul bilingv intercultural ca model educațional, care încearcă să le ofere migranților o educație relevantă prin includerea diversității și educației interculturale ca elemente esențiale ale principiilor și obiectivelor sale generale.⁹⁸

84. În plus, înțelegerea de către profesori a valorilor multiculturale și a provocărilor cu care se confruntă migranții a fost recunoscută ca fiind un factor important în garantarea unei educații incluzive, adaptate nevoilor migranților. Această recunoaștere poate fi evidențiată în eforturile de asigurare a diversității corpului profesoral. În Norvegia, de exemplu, guvernul a urmărit în mod activ o recrutare crescută de cadre didactice provenite din familii de migranți ca o modalitate de îmbunătățire și consolidare a educației multiculturale.⁹⁹ În mod similar, în Danemarca, Ministerul Educației recomandă municipalităților să angajeze profesori bilingvi cu origini imigrante în școlile cu procent ridicat de studenți imigranți.¹⁰⁰

85. În timp ce în unele țări recrutarea profesorilor străini a condus la o educație mai adaptată la nevoile migranților și a consolidat valorile multiculturale,¹⁰¹ alte state aleg

⁹⁵ CERD/C/HUN/CO/18-25, pct. 16.

⁹⁶ A se vedea, de exemplu, A/HRC/WG.6/34/BOL/3, pct. 89.

⁹⁷ A/HRC/37/5, pct. 107,113.

⁹⁸ A se vedea

<https://uprdoc.ohchr.org/uprweb/downloadfile.aspx?filename=2213&file=EnglishTranslation>; a se vedea, de asemenea, Geraldine Abarca Cariman, “Intercultural bilingual education: education and diversity” (UNESCO, 2015).

⁹⁹ Mette Torslev și Anne Sofie Børsch, “Refugee and immigrant children’s right to education: a comparative analysis of education policies targeting immigrant children in the Nordic countries”, noiembrie 2017, p. 38.

¹⁰⁰ Ibid., p. 26.

¹⁰¹ A se vedea, de exemplu, raportul asupra Norvegiei întocmit de Comisia Europeană împotriva Rasismului și Intoleranței, pct. 56, disponibil la https://rm.coe.int/fifth-report-on-norway/16808_b597d; și https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=INT%2fCRC%2fNGO%2fLBN%2f27105&Lang=en, la p. 4-7.

să excludă orice angajare de profesori străini în sistemul național de învățământ.¹⁰² De exemplu, se menționează că, în Iordania, legea Closed Sector împiedică neresortisanții să lucreze în anumite domenii, inclusiv în învățământ, ceea ce înseamnă că profesori sirieni calificați nu pot ocupa locuri de muncă și nu-și pot practica profesia.¹⁰³ Lipsa de oportunități pentru profesorii neresortisanți reflectă provocări multiculturale mai ample care pot împiedica disponibilitatea, accesibilitatea, acceptabilitatea și adaptabilitatea educației pentru migranți.

Concluzii generale

86. Parafrazându-l pe fostul secretar general Ban Ki-moon în observațiile sale la Dialogul la nivel înalt din 2013 privind migrația și dezvoltarea internațională, migrația este o expresie a aspirațiilor umane de demnitate, siguranță și un viitor mai bun. „Este un aspect fundamental al lumii noastre globalizate și este responsabilitatea noastră colectivă de a face ca migrația să funcționeze în beneficiul migranților și al țărilor deopotrivă”.

87. O parte a acestei responsabilități presupune asigurarea respectării dreptului migranților la educație, deoarece acest drept fundamental al omului este indispensabil pentru exercitarea altor drepturi. Pentru a asigura respectarea deplină a dreptului la educație al migranților, principiile disponibilității, accesibilității, acceptabilității și adaptabilității educației trebuie să fie luate în considerare și îndeplinite în mod interdependent în toate aspectele parcursului educațional al migrantului, pentru a răspunde provocărilor cu care se confruntă migranții în exercitarea dreptului lor la educație.

88. Aceste principii ar trebui să fie completate printr-o abordare intersecțională a discriminării, întrucât migranții prezintă adesea o combinație de mai multe dintre următoarele identități care pot fi o sursă de discriminare: femei, LGBTQIA+, copii, persoane în vârstă, persoane cu dizabilități, persoane cu probleme de sănătate mintală, persoane care trăiesc în zone izolate, persoane care trăiesc în sărăcie, minorități religioase, lingvistice, naționale sau etnice, persoane indigene, migranți forțați, persoane supuse muncii forțate și/sau exploatării, victime ale traficului de persoane etc.

89. Deși instrumentele internaționale pentru drepturile omului interzic discriminarea pe baza acestor motive, trebuie să se acorde atenție și discriminărilor multiple împotriva migranților bazate pe o combinație de astfel de motive.

VI. Recomandări

90. Pentru a asigura protecția fermă și consecventă a dreptului la educație al migranților, statele trebuie să colaboreze cu alte părți interesate relevante pentru a elabora politici și programe educaționale pentru migranți în conformitate cu

¹⁰² A se vedea, de exemplu, https://tbinternet.ohchr.org/Treaties/CMW/Shared%20Documents/TJK/INT_CMW_NGO_TJK_28520_E.pdf, la p. 2; https://tbinternet.ohchr.org/Treaties/CERD/Shared%20Documents/JOR/INT_CERD_NGO_JOR_29369_E.pdf; [https://uprdoc.ohchr.org/uprweb/downloadfile.aspx?Nume de fișier = 5633 & fișier = EnglishTranslation](https://uprdoc.ohchr.org/uprweb/downloadfile.aspx?Nume%20de%20fișier=5633&fișier=EnglishTranslation), la pct. 9; și <https://uprdoc.ohchr.org/uprweb/downloadfile.aspx?filename=5815&file=EnglishTranslation>, la pct. 1,2.

¹⁰³ Vezi <https://uprdoc.ohchr.org/uprweb/downloadfile.aspx?filename=5633&file=EnglishTranslation>.

principiile cadrului celor 4A și ar trebui să completeze aceste principii cu o abordare intersecțională a drepturilor omului și a discriminării.

91. Următoarele recomandări, care trebuie citite în coroborare cu recomandările Raportoarei speciale din raportul său privind dimensiunea culturală a dreptului la educație,¹⁰⁴ sunt adresate statelor și altor părți interesate relevante.

A. Disponibilitatea educației

92. Statele ar trebui să se asigure că sunt adoptate sau îmbunătățite cadre politice, juridice și de finanțare cuprinzătoare pentru a oferi tuturor părților interesate o viziune clară asupra potențialelor oportunități educaționale.

93. În vederea consolidării ofertei de educație publică pentru migranți, necesitățile migranților ar trebui evaluate și integrate în mod corespunzător în bugetele și licențele educaționale pentru a oferi suficiente oportunități educaționale și educatori specializați pentru populațiile migrante în timp util și pe o rază geografică acceptabilă. Aceasta include:

(a) Răspunsul la nevoile geografice specifice ale populațiilor de migranți, prin asigurarea punerii la dispoziție populațiilor migrante a unor spații în instituțiile de învățământ, de preferință instituții publice, dar și infrastructuri și facilități gestionate de sectorul privat. Acest lucru poate implica, dacă este cazul, crearea sau creșterea capacității educaționale în centrele de primire.

(b) Asigurarea disponibilității unui număr suficient de educatori instruiți în mod adecvat pentru a răspunde problemelor de sănătate mintală și nevoilor de asistență psihosocială ale migranților, în special ale femeilor și fetelor, precum și furnizarea de cursuri de recuperare și de limbă.

94. În cazul în care un astfel de sistem nu există deja, ar trebui instituit un sistem de monitorizare care să garanteze că educația oferită migranților respectă dreptul internațional și politicile naționale de educație atât în instituțiile publice, cât și în cele private.

B. Accesibilitatea educației

95. Statele ar trebui să se asigure că legislația națională garantează accesul universal și inclusiv al migranților la toate nivelurile de educație, inclusiv la învățământul preșcolar, indiferent de statutul de rezidență sau de cetățenie. Legislația care conține drepturi de excludere ar trebui evaluată pentru a aprecia impactul, direct sau indirect, asupra migranților și revizuită, după caz, pentru a permite migranților să beneficieze pe deplin de dreptul lor la educație.

96. În vederea depășirii constrângerilor financiare cu care se confruntă migranții în ceea ce privește accesul la educație, statele ar trebui:

(a) să pună în aplicare sau să revizuiască, după caz, legislația și politicile privind furnizarea de educație gratuită și accesul la sprijin financiar pentru activitatea educațională, astfel încât aceasta să fie accesibilă în egală măsură neresortisanților; și

¹⁰⁴ A/HRC/47/32.

(b) să instituie sau să îmbunătățească, după caz, mecanismele de monitorizare pentru a preveni exploatarea financiară și alte tipuri de exploatare a lucrătorilor migranți.

97. Statele ar trebui să ia măsuri specifice pentru a asigura drepturile educaționale ale fetelor și femeilor migrante, inclusiv programe de a doua șansă pentru cele care abandonează școala din cauza sarcinii, a căsătoriei timpurii, a muncii copiilor sau a altor factori.

98. Statele ar trebui să pună capăt practicii de luare în custodie publică legată de imigrație a minorilor migranți și li se recomandă să examineze de la caz la caz perspectivele minorilor neînsoțiți de a rămâne în țară după ce au împlinit vârsta majoratului.

99. Statele ar trebui să adopte politici flexibile și simplificate privind înscrierea în școli, astfel încât cerințele privind actele necesare pentru migranți să nu fie prohibitive, iar copiii fără forme legale să aibă acces deplin la educație fără teama de a fi raportați autorităților.

100. Statele ar trebui să ia măsuri pentru a se asigura că profesorii, inclusiv profesorii specializați pentru studenții cu dizabilități, beneficiază de instruire interculturală pentru a putea răspunde în mod adecvat nevoilor populațiilor de migranți.

C. Acceptabilitatea educației

101. Statele ar trebui să se asigure că migranților li se oferă o educație care aderă la standarde de calitate care să le asigure demnitatea și bunăstarea și care să permită incluziunea deplină și egalitatea, evitând sistemele educaționale segregate. Aceasta înseamnă că mecanismele și cadrele politice ar trebui să abordeze și să combată formele de segregare induse de stat și de sistem care îi marginalizează pe migranți în ceea ce privește exercitarea dreptului la educație.

102. Statele ar trebui să ia măsuri legale, politice și practice imediate pentru a combate xenofobia, rasismul și toate formele de discriminare a migranților și a altor grupuri vulnerabile.

103. Ar trebui instituite politici și programe pentru a soluționa în mod adecvat dificultățile cu care se confruntă migranții din cauza barierelor lingvistice sau culturale, inclusiv prin furnizarea, dacă este cazul, de servicii de traducere și de sprijin lingvistic pentru părinții migranți, pentru a facilita participarea deplină a acestora la deciziile educaționale referitoare la copiii lor.

104. Ar trebui stabilite instrucțiuni cu privire la furnizarea de cursuri de orientare și limbă pentru migranți, specificând criteriile de referință clare, inclusiv privind dobândirea cunoștințelor necesare specifice țării respective și nivelul de competență lingvistică necesar, pentru integrarea acestora în sistemul școlar obișnuit.

105. În plus, ar trebui luate în considerare cursuri de recuperare pentru migranții care sosesc la sfârșitul unui an școlar

106. În vederea garantării unei educații adaptate la migranți, statele ar trebui să se asigure că instituțiile de formare a cadrelor didactice includ în programele lor cursuri, cum ar fi cele de limbi străine și formare în materie de diversitate culturală și să asigure o dezvoltare profesională continuă, pentru a permite formarea de cadre didactice cu un set de competențe orientat către migranți.

107. Statele ar trebui să faciliteze recunoașterea calificărilor profesorilor migranți, printre altele prin armonizarea calificărilor profesorilor și a standardelor de predare, și să se asigure că aceștia beneficiază de aceleași condiții de muncă și salarii ca și colegii lor locali.

108. Statele sunt încurajate să adapteze, în colaborare cu părțile interesate relevante, oportunitățile educaționale existente pentru a oferi programe de sprijin pe mai multe niveluri pentru migranți și familiile acestora (în special pentru părinții migranți cu copii de vârstă școlară) în cazul în care factorii situaționali care decurg din contextul migrației, cum ar fi mediul de învățare nefavorabil din centrele de primire, reprezintă obstacole în calea participării cu succes la educație.

109. Statele și alte părți interesate relevante sunt, de asemenea, încurajate să dezvolte interacțiunea dintre comunitățile gazdă și migranți încă de când elevii se află la o vârstă fragedă, pentru a încuraja coeziunea socială.

110. Statele sunt încurajate să faciliteze, după caz, libera circulație transfrontalieră a studenților și profesorilor, inclusiv prin armonizarea standardelor de predare și a calificărilor cadrelor didactice.

D. Adaptabilitatea educației

111. Pentru a asigura caracterul adaptabil al educației migranților, statele sunt invitate să revizuiască programele naționale de învățământ și materialele școlare pentru a elimina reprezentările stereotipice, unidimensionale, conflictuale, rasiste și alte forme de reprezentare eronată a migranților care conduc la excludere. Acest lucru ar trebui realizat în colaborare cu toate părțile interesate, inclusiv cu societatea civilă, profesorii și comunitățile, în special cu comunitățile de migranți.

112. În plus, statele ar trebui să extindă programele de învățământ public și să reglementeze oportunitățile educaționale de la alți furnizori, după caz, pentru a include sensibilizarea cu privire la riscurile de siguranță pentru migranți, precum și educația pentru drepturile omului, educația pentru drepturile copilului și educația multiculturală.

113. Concomitent cu obligațiile ce le revin în materie de nediscriminare, statele, în strânsă cooperare cu societatea civilă, ar trebui să abordeze în mod eficient posibilele reacții negative ale societății față de adaptările programelor de învățământ la nevoile migranților, de exemplu prin strategii de comunicare bazate pe dovezi privind migrația, sprijinul psihosocial acordat comunităților gazdă sau exerciții de consolidare a comunității.

114. Statele ar trebui să se consulte și, dacă este posibil, să colaboreze cu organizațiile de migranți și cu alte părți interesate relevante pentru a se asigura că programele educaționale respectă și promovează drepturile culturale ale migranților.

115. Statele și toate celelalte părți interesate implicate sunt invitate, de asemenea, să soluționeze barierele lingvistice din învățământ prin, inter alia, integrarea nevoilor migranților în politicile lingvistice generale din domeniul educației.

116. Pentru a asigura respectarea deplină a dreptului la educație al migranților și pentru a garanta o coeziune socială armonioasă, politicile educaționale trebuie să fie adaptabile și incluzive pentru migranți. Ancorate în valoarea interculturalismului și în evaluarea diversității culturale, politicile educaționale

ar trebui să fie elaborate pe baza unui cadru cuprinzător privind drepturile omului și ar trebui să includă nevoile migranților, încercând în același timp să elimine orice formă de discriminare cu care se confruntă migrații.

117. Măsura în care educația este adaptată la nevoile și drepturile migranților este crucială pentru a asigura protecția deplină a dreptului la educație al acestora. Dacă programa nu este incluzivă, iar diversitatea nu este evaluată în sălile de clasă și în afara acestora, discriminarea, xenofobia și rasismul vor fi acceptate în sistemul de învățământ și în locul de reședință al migranților. Prin urmare, adaptabilitatea este un principiu esențial care trebuie garantat în orice moment pe parcursul educațional al migranților, pentru a se asigura că migrații se bucură pe deplin de dreptul lor la educație.

118. Pentru a consolida empatia, solidaritatea, protecția drepturilor migranților și coeziunea socială, programele de învățământ de masă naționale ar trebui să cuprindă educația privind drepturile omului și drepturile copilului și ar trebui să includă recunoașterea și învățarea reciprocă în ceea ce privește referințele culturale, precum și contribuțiile la dezvoltarea și viața societăților în ansamblu.

119. Pentru a integra în mod cuprinzător migrații în societate, programele educaționale trebuie, de asemenea, să fie deschise pentru a lua în considerare interesele educaționale, identitatea culturală și aspirațiile migranților.

120. Programa învățământului general ar trebui să fie lipsită de tentativele de reprezentare denaturată și de asimilare a migranților și, în același timp, extinsă pentru a încuraja înțelegerea problemelor migranților, acceptarea și protecția, oferindu-le migranților un loc „la masa” unde se negociază conținutul curricular.

121. Pentru a asigura caracterul adaptabil al educației migranților, programa de învățământ de masă și politicile referitoare la limbi străine din sistemul educațional ar trebui revizuite pentru a simplifica protecția drepturilor migranților, precum și integrarea socială a migranților. Nevoile lingvistice ale migranților trebuie evaluate cu atenție și integrate în politicile și programele educaționale (politici și programe multilingve) pentru a asigura o tranziție lină a migranților către sistemul educațional național și o integrare reușită.

122. Prin urmare, diversificarea personalului didactic, precum și punerea în aplicare a politicilor de educație interculturală care promovează valorile diversității culturale și ale incluziunii, pot contribui la asigurarea unei tranziții și adaptări ușoare a migranților la sistemul educațional.

123. Pentru a asigura respectarea deplină a dreptului migranților la educație și pentru a garanta o coeziune socială armonioasă, politicile în domeniul educației ar trebui să fie adaptabile și incluzive pentru migrații. Ancorate în aprecierea diversității culturale, politicile educaționale ar trebui elaborate pe baza unui cadru cuprinzător privind drepturile omului și ar trebui să includă nevoile migranților, încercând totodată să elimine orice formă de discriminare cu care se confruntă migrații.

124. Măsura în care educația este adaptată la nevoile migranților este crucială pentru a asigura o protecție deplină a dreptului migranților la educație. Dacă programele de învățământ nu sunt incluzive și diversitatea nu este apreciată în interiorul și în afara clasei, discriminarea, xenofobia și rasismul vor fi acceptate în sistemul de învățământ și în locul de reședință al migranților.

Colectarea și utilizarea datelor

125. Statele ar trebui să ia măsuri pentru a-și îmbunătăți sistemele de date pentru a colecta, clasifica și actualiza în mod eficient informațiile, defalcate pe sex, vârstă și țară de origine, cu privire la situația migranților, în special în ceea ce privește educația.

126. Datele colectate la nivel național și regional ar trebui utilizate pentru a dezvolta programele, activitățile și politicile specifice legate de dreptul migranților la educație. În mod similar, ar trebui furnizate informații instituțiilor regionale și internaționale de colectare a datelor, pentru a permite o orientare mai relevantă a programelor educaționale și un sprijin financiar la nivel regional și internațional.
